

Apple protiv FBI-a

WASHINGTON - Američka informatička tvrtka Apple zatražila je od suda ponuđenje odluke da pomogne istražiteljima u otklučavanju iPhonea koji je pripadao jednom teroristu. "To nije pitanje jednog iPhonea, već odnos do pravosuđa i

FBI-a koji pokušavaju preko dobiti opasnu moć, koju su im Kongres i američki narod odbili, a to je da prisile tvrtke poput Apple da potkopaju temeljne interese sigurnosti i zaštite privatnog života stotine milijuna ljudi diljem planeta", navodi Apple.

mojih prvih pedeset

Oš' ti na nas zatvorom?
Malo morgen!

U moje vrijeme to nije bilo tako. Gdje će bogati pošteno čljade i k tomu lijepo odgojeno dopustiti da je suprug javno i po medijima dezavuirira zbog "kučanskog nerada". Pročitah naime, kako je jedan naš susjed - tko li drugi do Talijan, koji barem kada je njihova muška većina u pitanju i do četrdesete lijepo vire mami ispod suknje, tužio suprugu što mu ne posprema kuću.

Ne znam, možda je u opisu svojih duševnih boli naveo i da se svakodnevno suočava i s neurednim kupatilom i nepospremljenim krevetom, kao i da ima velikih fizičkih i zdravstvenih problema zbog neopranoog kuhičkog pribora, izostanka hladnih namirnica u frižideru te topilih u taranju. O tome dakle, nisam imala želje i želcu dalje citati i jedino što mi tad pada na pamet zapitati se glasno ima li taj mamin sin ruke? Jer, ako ih ima nek' se naoruža krom, metlom i četkom i očisti svoj životni prostor. A ako to ne može iz vjerskih i inih razloga, neka se opet preseli mamici. Tamo će mu sve biti po starom - ispeglasto, čisto i skuhano. I ono najvažnije besplatno. Eto, ja sa svojih pedeset plus uopće ne kužim ovakve vijesti. I da bude stvar gora - kakva je to vijest da netko nekom ne spremi i ne čisti stan i da za to još od suda zahtjeva pravdu i obeštećenje?

Perući prozore, stvar komentiram glasno da bi i moji dečki, sjedeći u boravku kod upaljenog televizora, mogli čuti kako razmišljam. I dok se slažu sa mnom tvrdeći kako vjeruju u ravnopravnost spolova složni su u jednom: Ma' ti Talijani... ma baš su...

- Molim, ne čujem... vičem sad iz predoblja, sada već obješena s petog il' šestog prozora...

- Ništa! Mama, donesi kekse kad dodeš, više mi prvo rodeni kojeg čujem i kako se žali ocu da mora jesti slatko jer slano, a već je podne još nisam pripremila. I bi mi žao svog djeteta. Sina i jedinca.

Bacam papirnate ručnike u kut sobe, hvatam se "Domacice" i njene prozirne folije i trkom po stepenicama do traženog odredišta - stola u dnevnom boravku. Dok desnom stavljam kutiju na stol, lijevom rukom hvatam se starih novina koje treba baciti. Mozak i dalje radi pa razmišljam o tome što da skuham dok slušam poznavati mi refren: "E, dok si na nogama, donesi...". Nostim. Jeeee. Uspjela sam skuhat u rekordnom vremenu, pa mi ostade slobodnog vremena za brzopotezno usisavanje.

Poslijepodnevna kava s prijateljicom koja je uslijedila nakon već obavljenog šopinga i zajedničkog posjeta praonici rublja bila je kao i obično dobro isplanirana. U tih 45 minuta koliko vrti bubanj, razmijenile smo one informacije koje se među udanim prijateljcima, razmjenjuju - od kućnih i domaćih vijesti, preko opletavanja po vanjskoj politici. Dakako, dotakle smo se i najnovije prekogranične vijesti i zaključile: Mamma mia kako su te Talijanke ustvari nesretne žene. Ma džabe njima i štuka i pitura, i Gucci, Mucci i Pucci. Jer, kako god da okreneš il' rade za sinove, il' za muževe. S druge strane Jadrana, zaključujemo, kako smo mi ipak bolje prošle. A bit će da smo više emancipirane jer smo se eto izborile da divanaest sati radimo za svoje, a preostalih opet, divanaest sati u danu za vanjske - poslodavce. K tomu, ne nosimo ni marame preko lica, a bogme sve je više i onih žena koje se bez posljedica - šake u glavu, uspiju kulturno razvesti.

Uza sve to, hvala bogu i da naši muškarci nisu tako zahtjevni i tako picajzlasti poput naših romantičnih susjeda. A ako i kojim slučajem polude, pa zaprijeti i mi možemo izvaditi tešku artiljeriju, pa im umjesto u pola dva, ručak iz čistog inata i zlobe servirati točno u dva sata. Možemo također, u znak protesta puna tri sata ostaviti neoprano sude u sudoperu (i još ga k tome kinjiti što se mašina nije popravila), a možemo i kao slučajno zaboraviti na čaj i kolače u terminu između ručka i večere. Zato i ovim našim tek preporuka da dobro razmisle hoće li se tužiti i bosti s rogom? Hoće da, ali malo morgen!

Nina Orlović Radić

S VESNOM PLAVŠIĆ, VLASNICOM USTANOVE ZA ZDRAVSTVENU NJEGU U KUĆI

Nitko se ne bi tražio zdravstva u jednoj

Nemam ništa protiv zdrave konkurenčnosti - Vesna Plavšić

Nigdje u svijetu za zdravstvo nema dovoljno novca, ali se potrebe pokrivaju dodatnim osiguranjima. U svijetu ljudi znaju da imaju paket koji im pruža točno određene usluge, a kod nas svi plaćamo zdravstveno osiguranje - taj novac nije mali - i svi imamo pravo na sve do momenta kada nam nešto zatreba. Treba otvoriti tržište osiguravateljima i omogućiti građanima da biraju

RAZGOVARALA Duška PALIBRK
SNIMIO Danilo MEMEDOVIĆ

O samostaljenjem hrvatske države, već 1991. godine Ministarstvo zdravstva donijelo je odluku o osnivanju nove djelatnosti - zdravstvene njegi u kući, čime je iz socijalnog programa pomoći u kući izdvajan zdravstveni dio, isključivo vezan uz zadovoljavanje zdravstvenih potreba pacijentata. Omogućeno je privatnim ustanovama koje pružaju ovakve usluge da sklapaju ugovore s državom odnosno HZZO-om, što je Vesnu Plavšić, po struci višu

medicinsku sestraru, među prvima u zemlji potaknula na osnivanje privatne ustanove za zdravstvenu njegu u kući.

"Zlatne ruke" u Puli djeluju već pune 23 godine i zapošljavaju 45 ljudi. Županiji plaćaju koncesiju za područje Pule, Marčane, Fažane, Medulin i Ližnjana, nekad su imali i Buzet i Barban ali su ta područja vremenom prepustili svojim djelatnicama koje su se osamostalile. U Istri su 54 ugovorenih mjeseta za zdravstvenu njegu, u svim gradovima.

- U sustavu zdravstvene njegi u kući isključivo su zapošljene medicinske sestre i

tehniciari te fizioterapeuti sa srednjom i višom stručnom spremom, s licencom za rad i postupci se isključivo odnose na zdravstvene a ne neke druge usluge pomoći u kući. Specifičan je to posao jer ulaziš u dom pacijenta, gdje moraš komunicirati s čitavom obitelji i okruženjem. Kako je djelatnost rasla, tako su HZZO i Ministarstvo stvorili mrežu zdravstvene njegi u kući za cijelu Hrvatsku i, prema važećim standardima, jedna medicinska sestra zapošljava se u zdravstvenoj njegi na 3.500 osiguranika, a fizioterapeut na 15 tisuću osiguranika.

Standardi isti, potrebe sve veće

- Dugo ste u tom poslu. Kako ocjenjujete današnje potrebe u odnosu na te davanje postavljene standarde?

- Ti standardi su možda u početno vrijeme bili zadovoljavajući, ali danas su potrebe puno veće i sve je više stanovništva u potrebi za kućnom zdravstvenom njegom. Otkad smo u koncesijskom odnosu sa Županijom i plaćamo

im tu naknadu, nadali smo se da će davati podršku razvoju ove djelatnosti u Istri. Upozoravali smo gradove i općine te Županiju da su potrebe veće od limita. S HZZO-om imamo ugovoren mjesечni maksimum od 9.486 kune po djelatniku, što je cijena pomožena s brojem usluga - a i jedno i drugo određuje HZZO i ništa što je iznad toga ne plaćaju. Podigli su cijene usluga drugim sustavima zdravstva, ali zdravstvenoj njegi već go-

"Kao što HZZO pulskoj bolnici neće platiti 20 milijuna kuna za lani pružene usluge, tako ćemo i mi ostati bez 60 tisuća kuna."

Vesna Plavšić

Yoko Ono
u bolnici

WASHINGTON - Yoko Ono, umjetnica i udovica nekadašnjeg člana Beatlesa Johanna Lennona hospitalizirana je u petak navečer u New Yorku, zbog gripe po savjetu njegovog liječnika, navodi njegov izdavač Elliot Mintz. Mintz je opovrgnuo da je pre-

trpjela udar, dodavši da je razumio da će uskoro biti puštena iz bolnice. Lani je godine Muzej moderne umjetnosti u New Yorku izložio njene rane radove iz pokazujući kako je Yoko utjecala na umjetnost šezdesetih godina prošlog stoljeća. (H)

"ZLATNE RUKE", O FINANCIRANJU ZDRAVSTVA, ODNOŠU PRIVATNOG I JAVNOG, MAČEHINSKOM ODNOŠU DRŽAVE I HZZO-a

Trebao bojati privatizacije dnoj reguliranoj državi

dinama ne, čak je oko 2008. skinuto 30 posto vrijednosti rada i tako je ostalo do danas. Našoj djelatnosti u cijenu usluga nije uračunata naknada za uvjete rada, održavanje voz nog parka... Mačehinski odnos države prema našoj djelatnosti je očit. Kada sam počinjala 1993. godine, cijena rada bila je veća nego što je danas!

- Što se događa s pacijentom kad prijedete taj limit?

- Radimo po nalogu liječnika opće medicine koji prepozna potrebu za zdravstvenom njegovom u kući pacijenta koji je teško pokretan ili nepokretan. I u momentu kada popunimo po sestri 9.486 kuna, trebali bismo reći: oprostite, od danas više ne možemo primiti vašeg pacijenta, javite se u HZZO. Liječnik obavještava HZZO da je ustanova koja plaća to koncesijsko područje prešla limit, recimo za pacijenta u Marčanu, i Zavod je dužan pronaći u okruženju zdravstvenu njegu koja će možda iz Buzeta, ako ima manjak ugovornog limita, doći i pružiti potrebnu uslugu. Država, međutim, onom tko dode izdaleka ne plaća trošak puta, a oni rade na području za koje koncesiju plaća druga ustanova. Nama je HZZO 2010. godine vratio cijelogodišnji račun od 300 i nešto tisuća kuna i morali smo se zadužiti. Evo, upravo smo otplatili kredit koji smo bili podigli na pet godina. Trebalj je plaćati dje latnike, održavati vozni park, čitav pogon, a u tom času nije bilo druge ustanove koja bi mogla preuzeti naš posao.

- Kakve još nelogičnosti postoje u sustavu? Konični i palijativni bolesnici često se suočavaju s ograničenim pravom na zdravstvenu uslugu.

- Usluga je u ovom segmentu ograničena samo do 14.30 sati, dok traje radno vrijeme: poslijepodne, nedjeljom i praznicima sustav nije omogućio pružanje usluga putem HZZO. Problem smo prikazivali Županiji, tražili potporu da se usluga može pružiti u poslijepodnevnim satima, vikendom i praznicima kad ne radi nitko drugi. Grad Pula nam je za to godišnje izdvajao 100 tisuća kuna, oko 8.000 mjesечно, ali su potporu ukinuli od prošle godine, uz obrazloženje da je to problem koji mo-

U sustavu su zaposlene isključivo medicinske sestre i tehničari te fizioterapeuti

Zdravstveni turizam

- Vidite li se u zdravstvenom turizmu? Biraju li stariji Europski Istru za jeftiniji umirovljenički život, liječenje i rehabilitaciju?

- Imamo sanitetski prijevoz, posudionicu pomagala, masaže i košaricu za očuvanje zdravlja, pružamo i uslugu vadenja krvi i po tome smo prepoznati u turističkoj ponudi. Javljaju nam se i pojedinačno ljudi s invaliditetom iz Njemačke, Švedske, Francuske kojima ovdje osiguramo smještaj, prijevoz, krevet, fizioterapeuta, kolica, dizalice... Puno je još prostora za razvoj usluga za starije osobe s djelomičnim potrebama za asistencijom. Tu su i ciljane asistencije za pojedince u turističkoj grupi.

U stanju zaledjenosti

Prepozнатo je da je najkvalitetnija usluga zadržati bolesnog u kući, u ambijentu u kojem živi, ali omogućiti obitelji i krugu oko bolesnika da može slobodno raditi i zadržavati. Skratili su bolničke dane i obradu, prebacili se na dnevne bolnice, a zdravstvena njega koja, uz obiteljskog liječnika, treba preuzeti te bolesnike u stanju je zaledjenosti. Lani su za djecu i onkološke pacijente do 18. godine i starije od 65. godine bolnice dobivale povećanu cijenu rada. Mi imamo iste te pacijente u zdravstvenoj njezi kad izađu iz bolnice, ali bez veće cijene usluge. Obiteljski liječnik kad nazove zdravstvenu ustanovu da najavi pacijenta dobiva bodove za taj telefonski poziv, mi koji primamo taj poziv - ništa. U svim drugim djelatnostima dobivaju potporu i za administraciju i na uvjete rada, mi ne. Ostala su samo obećanja svih ministara do sada.

raju riješiti HZZO i Ministarstvo. Pacijenti dodu iz bolnice tijekom popodneva, recimo nakon operacije debelog crijeva, sa stomom, vrećicama za mokraću, i nađu se u situaciji nemoci. Kako to riješiti do ponedjeljka?

Otvoriti tržište privatnih osiguranja

- Silno smo razočarani tim odnosom Grada jer smo svu potporu jedinica lokalne samouprave isključivo uložili u pružanje usluga pacijentima. S tim novcem nismo išli na stručne seminare, što bi također bilo potrebno. Imamo jako dobru podršku općina Marčana, Ližnjan i Medulin. Općina Medulin je specifična, to je jako široko područje na kojem je više od 7.000 osiguranika pa bi prema standardima trebali imati dvije medicinske sestre u zdravstvenoj njezi, a prema mreži, imaju pravo samo na jedno mjesto.

- Kako mislite da bi trebalo riješiti odnos između javnog i privatnog zdravstva u Hrvatskoj? U nas 85 posto javnog novca za zdravstvo

ostaje u javnom sustavu, a 15 posto ide privatnicima, dok je u EU-u omjer 70 prema 30. Unatoč tome, i dalje se govori o prevelikom prelijevanju javnog novca u privatne ustanove.

- Sve se to prati, točno se zna koliko je izvršenih usluga u bilo kojoj ustanovi koja ima ugovorni odnos s HZZO-om. Kao što pulskoj bolnici neće biti plaćeno iz 2015. godine 20 milijuna pruženih usluga, tako će i nama oko 60 tisuća kuna ostati neplaćeno. A to su usluge koje su pacijentima bile potrebne. Država mora naći način iz kojih će sredstava pokriti potrebe osiguranika, pa ako javne ustanove ne mogu, ponuditi privatnim da te usluge izvrše. Nigdje u svijetu za zdravstvo nema dovoljno novca, ali se potrebe pokrivaju dodatnim osiguranjima. U svijetu ljudi znaju da imaju paket koji im pruža točno odredene usluge, a kod nas svi plaćamo zdravstveno osiguranje - taj novac nije mali - i svi imamo pravo na

moralnu obvezu to prepoznati i dati potporu.

- Mnogi strahuju od najavljene potpune privatizacije, odnosno koncesionalizacije primarne zdravstvene zaštite. Kako Vi na to gledate?

- Nitko se ne bi trebao bojati privatizacije u jednoj reguliranoj državi. U 23 godine, koliko radimo, računajte koliko smo promijenili ministara zdravstva, zakona i pravilnika. Naši liječnici, medicinske sestre, fizioterapeuti i ostali zdravstveni djelatnici izuzetno su kvalitetni, to je prepoznato svugde u svijetu, ali moraš živjeti u reguliranoj državi. Kad su nama skinuli 30 posto od cijene usluge, nitko nas nije pitao možemo li to podnijeti. Ostali smo pa. A oni su rekli, vidiš kako uspijevaju preživjeti i s 30 posto manjom cijenom. To što se naše sestre voze u Pandama iz 1998. i što su u većem riziku, što nemamo novca slati ih na usavršavanje, to nikoga ne zanima.

Potrebne su nove, jasne norme

- Kako biste opisali odnos s HZZO-om?

- HZZO nije ravnopravan partner nijednom ugovornom subjektu. I sam ugovor počinje rečenicom: vi to morate. HZZO nas uvjetuje. Ljudi koji taj posao rade moraju biti plaćeni, moraju uslužiti pružiti kvalitetno i biti korisni pacijentu, a imaju lastiku koju rasteže i dodeš do trenutka kad više nije elastična. I što sada? Dvadeset i tri godine rada u djelatnosti koja je tada bila na samom početku - razvijali smo se iskustvom stečenim na vlastitom znanju, nismo odlazili u Njemačku ili Švedsku i trošili novac gledajući kako su to oni uredili. Mi smo se učili na vlastitim potrebama i stvorili na razini Hrvatske izuzetno dobro organiziranu i kvalitetnu djelatnost, možemo i drugima biti primjer, i organizacijski i finansijski. Sada smo došli u situaciju da platformu koju smo godinama gradili predamo na pladnju drugima, a onda će gradovi i županije naći sredstva da to podrže. Nemam ništa protiv zdrave konkurenциje. Kolač se može podijeliti na onoliko koliko je potrebno, ali je potrebno uspostaviti nove, jasne norme.

Našoj djelatnosti u cijenu usluga nije uračunata naknada za uvjete rada, održavanje voz nog parka... Mačehinski odnos države prema našoj djelatnosti je očit. Kada sam počinjala 1993. godine, cijena rada bila je veća nego što je danas!

sve do momenta kada nam nešto zatreba. Treba otvoriti tržište osiguravateljima i omogućiti građanima da biraju. Država se odnosi prema privatnim zdravstvenim ustanovama kao da smo mi dužni i imamo moralnu obvezu nešto napraviti, a država nema